دادستان
DADESTAN

۳۰ نکته برتر

آزمون وکالت ۱۴۰۵

گزیده‌ای از مهم‌ترین و سؤال‌خیزترین نکات

هدیه دادستان به حقوقدانان ایران‌زمین

فهرست مطالب

۳۰ نکته منتخب آزمون وکالت ۱۴۰۵

حقوق مدنی	۵ نکته
آیین دادرسی مدنی	۵ نکته
حقوق تجارت	۴ نکته
حقوق جزای عمومی و اختصاصی	۴ نکته
آیین دادرسی کیفری	۴ نکته
حقوق اساسی	۳ نکته
اصول فقه	۳ نکته
متون فقه	۲ نکته

این فایل شامل ۳۰ نکته بسیار سؤال‌خیز و پراهمیت است؛ گزیده‌ای از
جزوه «شبِ آزمون وکالت» دادِستان که به‌رسم هدیه در اختیار
تمامی حقوقدانان ایران‌زمین قرار گرفته است.

نکته ۱ـ در تخلف از شرط فعل، حق فسخ همیشه اولین راه‌حل نیست.

اگر در قرارداد شرط شده باشد یکی از طرفین کاری انجام دهد و او از اجرای شرط خودداری کند، طرف مقابل اصولاً ابتدا می‌تواند الزام او به انجام شرط را بخواهد.

اگر اجبار ممکن نباشد و انجام عمل توسط دیگری به هزینه متعهد امکان داشته باشد، راه‌حل بعدی اجرای شرط از این طریق است. در صورتی که هیچ‌یک ممکن نباشد، حق فسخ مطرح می‌شود.

مثال آزمونی: فروشنده تعهد کرده است دیوار ملک را تعمیر کند، اما از انجام آن خودداری می‌کند. خریدار نمی‌تواند بدون توجه به ترتیب قانونی، در همه موارد فورًا قرارداد را فسخ کند.

منبع: نکته ۷ از جزوه شبِ آزمون وکالت دادِاستان

نکته ۲ـ فسخ، اقاله و انفساخ سه شیوه متفاوت انحلال قرارداد هستند.

فسخ با اراده شخص دارای حق فسخ انجام می‌شود.

اقاله با توافق طرفین عقد صورت می‌گیرد.

انفساخ بر اثر تحقق عامل قانونی یا شرط فاسخ، بدون نیاز به اعلام اراده جدید برای برهم زدن قرارداد رخ می‌دهد.

مثال آزمونی: اگر کالای معینی پیش از تسلیم و بدون تقصیر فروشنده تلف شود، در شرایط ماده ۳۸۷ بیع خودبه‌خود منفسخ می‌شود؛ نه اینکه خریدار الزامًا مجبور به اعلام فسخ باشد.

نکته مهم: اقاله اصولاً با توافق طرفین انجام می‌شود و ممکن است نسبت به تمام یا قسمتی از مورد معامله صورت گیرد.

مستند قانونی: مواد ۲۱۹، ۲۸۳ تا ۲۸۶، ۳۸۷ و ۴۴۹ قانون مدنی.

منبع: نکته ۱۰ از جزوه شبِ آزمون وکالت دادِاستان

DADESTAN

نکته ۳ ـ در تسبیب، رابطه سببیت و شرایط ضمان اهمیت ویژه دارد.

گاهی شخص مستقیمًا مالی را تلف نمی‌کند، اما زمینه وقوع خسارت را فراهم می‌سازد. در این وضعیت، مسئولیت او از جهت تسبیب بررسی می‌شود.

مثال آزمونی: شخصی بدون رعایت مقررات ایمنی در مسیر عبور مردم گودالی ایجاد می‌کند و فردی در آن سقوط کرده و آسیب می‌بیند.

اگر شرایط قانونی ضمان و رابطه استناد خسارت به رفتار شخص احراز شود، مسئولیت او قابل طرح است.

نکته ترکیبی: در بعضی موارد، مانند مسئولیت شخصی که قانونًا یا بر اساس قرارداد نگهداری کودک یا مجنون را بر عهده دارد، احراز تقصیر در نگهداری اهمیت دارد.

مستند قانونی: مواد ۳۳۱ و ۳۳۲ قانون مدنی؛ ماده ۷ قانون مسئولیت مدنی.

منبع: نکته ۲۰ از جزوه شبِ آزمون وکالت دادِاستان

نکته ۴ ـ تقسیط مهریه، به‌تنهایی حق حبس زوجه را از بین نمی‌برد.

اگر مهریه زن حال باشد، او می‌تواند تا دریافت مهر، با رعایت شرایط قانونی، از ایفای وظایف زوجیت خودداری کند و این خودداری موجب سقوط حق نفقه او نمی‌شود.

مثال آزمونی: مردی به پرداخت ۱۰۰ سکه مهریه محکوم می‌شود، اما دادگاه به علت اعسار، پرداخت آن را تقسیط می‌کند.

صرف تقسیط مهریه، حق حبس زوجه را از بین نمی‌برد و پرداخت چند قسط نیز الزامًا به معنای پایان حق حبس نیست.

منبع: نکته ۴۱ از جزوه شبِ آزمون وکالت دادِاستان

نکته ۵ ـ واهب همیشه حق رجوع از هبه ندارد.

هبه اصولاً با قبول و قبض متهب تحقق پیدا می‌کند. پس از قبض نیز واهب در شرایط قانونی می‌تواند رجوع کند؛ اما برای رجوع، استثناهای مهمی وجود دارد.

مثال آزمونی: پدری خانه‌ای را به فرزند خود هبه کرده و ملک به قبض فرزند درآمده است. پدر اصولاً نمی‌تواند با استناد به حق عمومی رجوع از هبه، آن را پس بگیرد.

نکته مهم: در موارد زیر حق رجوع وجود ندارد؛ از جمله هبه به پدر، مادر یا اولاد، هبه معوضی که عوض آن پرداخت شده، خارج شدن عین موهوبه از مالکیت متهب یا تغییر در عین موهوبه.

نکته ترکیبی: پس از فوت واهب یا متهب نیز رجوع از هبه امکان‌پذیر نیست.

مستند قانونی: مواد ۷۹۵، ۷۹۸، ۸۰۳ و ۸۰۵ قانون مدنی.

منبع: نکته ۴۵ از جزوه شبِ آزمون وکالت دادِاستان

آیین دادرسی مدنی

نکته ۶ ـ اصل بر صلاحیت دادگاه محل اقامت خوانده است.

در دعاوی حقوقی، اصل این است که خواهان دعوای خود را در دادگاه محل اقامت خوانده مطرح کند؛ مگر اینکه قانون محل دیگری را تعیین کرده باشد.

مثال آزمونی: شخصی ساکن مشهد از فردی ساکن تهران مطالبه وجه می‌کند. اگر موضوع مشمول استثنای قانونی نباشد، اصل بر صلاحیت دادگاه محل اقامت خوانده در تهران است.

نکته مهم: اگر خوانده در ایران اقامتگاه نداشته باشد، قانون برای تعیین مرجع صالح به‌ترتیب محل سکونت موقت، محل وقوع مال غیرمنقول و سرانجام محل اقامت خواهان را در نظر گرفته است.

مستند قانونی: ماده ۱۱ قانون آیین دادرسی مدنی.

منبع: نکته ۱ از جزوه شبِ آزمون وکالت دادِاستان

نکته ۷ ـ استرداد دادخواست، استرداد دعوا و صرف‌نظر کلی از دعوا آثار متفاوتی دارند.

این موضوع از مهم‌ترین مباحث سؤال‌خیز آیین دادرسی مدنی است.

اگر خواهان تا نخستین جلسه دادرسی دادخواست را مسترد کند، دادگاه قرار ابطال دادخواست صادر می‌کند.

اگر خواهان تا زمانی که دادرسی تمام نشده، دعوای خود را مسترد کند، اصل بر صدور قرار رد دعوا است.

اما پس از ختم مذاکرات اصحاب دعوا، استرداد در صورتی امکان دارد که خوانده رضایت دهد یا خواهان از دعوای خود به‌طور کلی صرف‌نظر کند؛ در این صورت قرار سقوط دعوا صادر می‌شود.

مثال آزمونی: خواهان پس از پایان نخستین جلسه، اما پیش از ختم مذاکرات، درخواست استرداد دعوا می‌کند. تصمیم دادگاه اصولاً قرار رد دعواست، نه ابطال دادخواست.

مستند قانونی: ماده ۱۰۷ قانون آیین دادرسی مدنی.

منبع: نکته ۱۲ از جزوه شبِ آزمون وکالت دادِاستان

DADESTAN

نکته ۸ ـ شخص ثالثی که در دادرسی دخالت نداشته، ممکن است حق اعتراض به رأی را داشته باشد.

اگر رأی دادگاه به حقوق شخصی خلل وارد کند که خودش یا نماینده‌اش در دادرسی منتهی به رأی دخالت نداشته، وی می‌تواند با شرایط قانونی اعتراض ثالث مطرح کند.

مثال آزمونی: دادگاه درباره مالکیت یک ملک میان دو نفر رأی صادر می‌کند، اما شخص ثالثی مدعی است مالک واقعی همان ملک است و رأی به حق او لطمه می‌زند.

او ممکن است حق اعتراض شخص ثالث داشته باشد؛ حتی اگر از طرفین پرونده اصلی نبوده باشد.

نکته مهم: اعتراض ثالث اصلی باید به طرفیت محکوم‌له و محکوم‌علیه رأی مورد اعتراض و در دادگاه صادرکننده رأی قطعی مطرح شود.

منبع: نکته ۳۶ از جزوه شبِ آزمون وکالت دادِاستان

نکته ۹ ـ توافق بر داوری همیشه مانع مراجعه به دادگاه نیست.

طرفین می‌توانند اختلافات قابل ارجاع به داوری را با توافق به داور بسپارند؛ اما بعضی اختلافات طبق قانون قابل داوری نیستند.

مثال آزمونی: دو شرکت درباره اجرای قرارداد تجاری اختلاف دارند و توافق می‌کنند اختلاف آن‌ها توسط داور رسیدگی شود.

این توافق اصولاً معتبر است؛ اما درباره دعاوی مانند ورشکستگی یا اصل نکاح و طلاق، محدودیت قانونی وجود دارد.

نکته مهم: اگر طرفین شخص معینی را برای داوری انتخاب کرده باشند و آن شخص نخواهد یا نتواند داوری کند، در صورت عدم توافق بر داور دیگر، رسیدگی به اختلاف در صلاحیت دادگاه خواهد بود.

مستند قانونی: مواد ۴۵۴، ۴۶۳ و ۴۹۶ قانون آیین دادرسی مدنی.

منبع: نکته ۳۸ از جزوه شبِ آزمون وکالت دادِاستان

نکته ۱۰ ـ دیوان عدالت اداری مرجع رسیدگی به هر اختلافی با دستگاه دولتی نیست.

دیوان عدالت اداری به شکایات و اعتراضات مشمول ماده ۱۰ قانون دیوان عدالت اداری، از جمله بعضی تصمیمات و اقدامات دستگاه‌های دولتی، شهرداری‌ها و مأموران آن‌ها رسیدگی می‌کند.

مثال آزمونی: شخصی به رأی قطعی کمیسیون ماده ۱۰۰ شهرداری اعتراض دارد و مدعی است رأی برخلاف قوانین صادر شده است.

رسیدگی به چنین اعتراضی در حدود قانون در صلاحیت دیوان عدالت اداری قرار دارد.

منبع: نکته ۴۸ از جزوه شبِ آزمون وکالت دادِاستان

حقوق تجارت

نکته ۱۱ ـ هیئت‌مدیره سهامی اختیارات وسیع دارد، ولی نامحدود نیست.

هیئت‌مدیره برای اداره شرکت تمام اختیارات لازم را دارد، مشروط به اینکه در حدود موضوع شرکت باشد و امور اختصاصی مجامع را تصرف نکند.

محدودیت اختیارات هیئت‌مدیره در اساسنامه یا مصوبات مجامع، در برابر اشخاص ثالث اصولاً قابل استناد نیست.

مثال آزمونی: اساسنامه اجازه معاملات بیش از مبلغ خاص را منوط به تصویب مجمع کرده، اما هیئت‌مدیره در حدود موضوع شرکت معامله می‌کند؛ محدودیت داخلی به‌خودی‌خود حق شخص ثالث را از بین نمی‌برد.

دام آزمونی: اختیارات هیئت‌مدیره را با اختیار مدیرعامل که طبق تفویض هیئت‌مدیره تعیین می‌شود یکی ندانید.

مستند قانونی: مواد ۱۱۸ و ۱۲۵ لایحه اصلاحی قانون تجارت.

منبع: نکته ۱۲ از جزوه شبِ آزمون وکالت دادِستان

نکته ۱۲ ـ مسئولیت تضامنی امضاکنندگان سند تجاری، شرایط خاص دارد.

برات‌دهنده، قبول‌کننده و ظهرنویسان در حدود ماده ۲۴۹ در برابر دارنده مسئولیت تضامنی دارند و دارنده با رعایت مواعد و تشریفات قانونی می‌تواند به هر یک یا همگی آنان مراجعه کند.

مثال آزمونی: برات پس از چند ظهرنویسی پرداخت نشده است؛ دارنده برای مطالبه وجه الزامًا مکلف نیست نخست علیه صادرکننده طرح دعوا کند.

دام آزمونی: وجود مسئولیت تضامنی به معنای بی‌نیازی از رعایت مواعد اعتراض عدم تأدیه و اقامه دعوا علیه ظهرنویسان نیست.

مستند قانونی: ماده ۲۴۹ و مواد ۲۸۰ و ۲۸۶ قانون تجارت.

منبع: نکته ۲۸ از جزوه شبِ آزمون وکالت دادِستان

نکته ۱۳ ـ انتقال چک صیادی جدید باید در سامانه صیاد ثبت شود.

برای چک‌هایی که از دسته‌چک‌های ارائه‌شده پس از پایان اسفند ۱۳۹۹ صادر می‌شوند، صدور و انتقال باید مطابق مقررات سامانه صیاد ثبت شود.

در این دسته، ثبت انتقال جایگزین ظهرنویسی انتقالی شده و صدور یا پشت‌نویسی در وجه حامل ممنوع است.

مثال آزمونی: دارنده چک صیادی جدید صرفًا پشت آن را امضا و به خریدار واگذار می‌کند، اما انتقال را در سامانه ثبت نمی‌کند؛ بانک نمی‌تواند او را به این طریق دارنده نهایی ثبت‌شده تلقی کند.

دام آزمونی: آثار مدنی رابطه انتقال‌دهنده و انتقال‌گیرنده را با آثار خاص چک ثبت‌شده در سامانه یکی ندانید.

مستند قانونی: ماده ۲۱ مکرر و تبصره ۱ آن از قانون صدور چک، اصلاحی ۱۴۰۰.

منبع: نکته ۳۵ از جزوه شبِ آزمون وکالت دادِستان

حقوق تجارت

نکته ۱۴ ـ از تاریخ حکم ورشکستگی، تاجر از مداخله در اموال خود ممنوع می‌شود.

ورشکسته از تاریخ صدور حکم، از تصرف در حقوق و اموال مالی مؤثر بر پرداخت دیون منع می‌شود و مدیر تصفیه در این امور قائم‌مقام قانونی اوست.

دعاوی مالی مربوط نیز باید اصولاً به طرفیت مدیر تصفیه طرح یا تعقیب شوند.

مثال آزمونی: طلبکار پس از حکم ورشکستگی، دعوای مالی مرتبط را فقط علیه شخص تاجر مطرح می‌کند؛ باید مقررات جانشینی مدیر تصفیه بررسی شود.

دام آزمونی: «تاریخ توقف» در معاملات ماده ۴۲۳ را با «تاریخ حکم» در ممنوعیت مداخله ماده ۴۱۸ اشتباه نگیرید.

مستند قانونی: مواد ۴۱۷ تا ۴۲۰ قانون تجارت.

منبع: نکته ۴۴ از جزوه شبِ آزمون وکالت دادِستان

حقوق جزای عمومی و اختصاصی

نکته ۱۵ ـ اصلاح ماده ۱۰۴ در سال ۱۴۰۳ را فراموش نکنید.

بر اساس اصلاح سال ۱۴۰۳، برخی جرایم از جمله کلاهبرداری و انتقال مال غیر که پیش‌تر تحت شرایطی قابل گذشت شده بودند، از آن فهرست حذف شدند. در پرونده‌های مربوط به رفتارهای گذشته باید زمان ارتکاب و قاعده قانون مساعدتر به حال متهم را جداگانه بررسی کرد.

«کلاهبرداری با هر مبلغی غیر قابل گذشت است»

مستند قانونی: مواد ۱۰ و ۱۰۴ قانون مجازات اسلامی، اصلاحی ۱۴۰۳.

منبع: نکته ۵ از جزوه شبِ آزمون وکالت دادِستان

نکته ۱۶ ـ در تعدد جرایم مختلف، تعداد جرایم اهمیت دارد.

اگر جرایم مختلف حداکثر سه جرم باشند، مجازات هر جرم باید بیش از میانگین حداقل و حداکثر قانونی تعیین شود. اگر بیش از سه جرم باشند، اصل بر حداکثر مجازات هر جرم است و تشدید بیشتر در حدود قانون ممکن است. در اجرا نیز اصولاً مجازات اشد اعمال می‌شود.

مستند قانونی: بندهای «ب»، «پ» و «ث» ماده ۱۳۴ قانون مجازات اسلامی.

منبع: نکته ۱۴ از جزوه شبِ آزمون وکالت دادِستان

حقوق جزای عمومی و اختصاصی

نکته ۱۷ـ مسئولیت شرکت، مسئولیت شخص حقیقی را حذف نمی‌کند.

اگر نماینده قانونی شخص حقوقی به نام یا در راستای منافع آن مرتکب جرم شود، مسئولیت کیفری شخص حقوقی قابل بررسی است. اما محکومیت شرکت مانع بررسی و مجازات مدیر یا شخص حقیقی مرتکب نیست. صرف کارمند بودن مرتکب برای مسئول شناختن شرکت کافی نیست.

«رمز رایانه»

مستند قانونی: ماده ۱۴۳ قانون مجازات اسلامی.

منبع: نکته ۱۷ از جزوه شبِ آزمون وکالت دادِاستان

نکته ۱۸ـ پول‌شویی فقط جابه‌جایی پول میان حساب‌ها نیست.

تحصیل، تملک، نگهداری یا استفاده از عواید حاصل از جرم با علم به منشأ مجرمانه، در شرایط مقرر قانون می‌تواند پولشویی باشد. بنابراین لازم نیست در همه پرونده‌ها چندین انتقال بانکی یا حساب خارجی وجود داشته باشد.

مستند قانونی: ماده ۲ قانون مبارزه با پولشویی.

منبع: نکته ۴۱ از جزوه شبِ آزمون وکالت دادِاستان

آیین دادرسی کیفری

نکته ۱۹ـ دادگاه کیفری دو، مرجع عمومی رسیدگی به جرایم است.

اصل بر این است که رسیدگی به جرایم در صلاحیت دادگاه کیفری دو باشد؛ مگر اینکه قانون، رسیدگی به جرم را در صلاحیت مرجع دیگری قرار داده باشد.

برای مثال، اگر شخصی مرتکب جرمی شود که نه در صلاحیت دادگاه کیفری یک است، نه انقلاب، نظامی، اطفال یا دادگاه صلح، اصولاً دادگاه کیفری دو صالح خواهد بود.

نکته آزمونی: صلاحیت عام دادگاه کیفری دو به این معنا نیست که این دادگاه می‌تواند به تمام جرایم، بدون توجه به استثناهای قانونی، رسیدگی کند.

مستند قانونی: ماده ۳۰۱ قانون آیین دادرسی کیفری.

منبع: نکته ۱ از جزوه شبِ آزمون وکالت دادِاستان

آیین دادرسی کیفری

نکته ۲۰ ـ قرار اناطه زمانی مطرح می‌شود که احراز جرم به حل یک مسئله حقوقی وابسته باشد.

اگر اثبات مجرمیت متهم منوط به موضوعی باشد که رسیدگی به آن در صلاحیت دادگاه حقوقی است، مرجع کیفری می‌تواند با شرایط قانونی قرار اناطه صادر کند.

در این صورت، ذی‌نفع باید ظرف یک ماه از تاریخ ابلاغ قرار به دادگاه صالح مراجعه و گواهی آن را ارائه کند؛ در غیر این صورت و بدون عذر موجه، مرجع کیفری به رسیدگی ادامه می‌دهد.

منبع: نکته ۱۸ از جزوه شبِ آزمون وکالت دادِاستان

نکته ۲۱ ـ اختلاف دادستان و بازپرس همیشه با نظر دادستان پایان نمی‌یابد.

اگر بازپرس پس از پایان تحقیقات عقیده به منع تعقیب داشته باشد، اما دادستان معتقد به جلب متهم به دادرسی باشد و بازپرس بر نظر خود اصرار کند، پرونده برای حل اختلاف به دادگاه صالح ارسال می‌شود.

مثال آزمونی: بازپرس ادله کلاهبرداری را کافی نمی‌داند، ولی دادستان معتقد است جرم ثابت شده و باید کیفرخواست صادر شود. اگر بازپرس بر نظر خود باقی بماند، دادستان نمی‌تواند صرفًا با دستور اداری، نظر بازپرس را تغییر دهد.

نکته ترکیبی: اگر اختلاف فقط درباره نقص تحقیقات باشد، ابتدا باید مقررات تکمیل تحقیقات بررسی شود.

مستند قانونی: مواد ۲۶۵، ۲۶۶، ۲۶۹ و ۲۷۱ قانون آیین دادرسی کیفری.

منبع: نکته ۲۲ از جزوه شبِ آزمون وکالت دادِاستان

نکته ۲۲ ـ رأی غیابی کیفری با رأی غیابی حقوقی کاملاً یکسان نیست.

در جرایمی که صرفًا جنبه حق‌اللهی ندارند، اگر متهم یا وکیل او در هیچ‌یک از جلسات دادگاه حاضر نشده و لایحه دفاعیه نیز ارسال نکرده باشند، حکم محکومیت می‌تواند غیابی باشد.

محکوم‌علیه مقیم ایران ظرف بیست روز از ابلاغ واقعی می‌تواند در همان دادگاه واخواهی کند؛ این مهلت برای مقیم خارج دو ماه است.

منبع: نکته ۳۷ از جزوه شبِ آزمون وکالت دادِاستان

حقوق اساسی

نکته ۲۳ ـ حق دادخواهی و وکیل

دادخواهی حق مسلم افراد است و هرکس حق مراجعه به دادگاه صالح دارد. طرفین دعوا نیز حق انتخاب وکیل دارند.

مستند: اصول ۳۴ و ۳۵.

منبع: نکته ۱۰ از جزوه شبِ آزمون وکالت دادِاستان

حقوق اساسی

نکته ۲۴ ـ اعتبار جلسات مجلس

جلسات مجلس پس از انتخابات، با حضور دوسوم مجموع نمایندگان رسمیت می‌یابد. تصویب طرح‌ها و لوایح تابع نصاب‌های قانونی است.

مستند: اصل ۶۵.

منبع: نکته ۱۶ از جزوه شبِ آزمون وکالت دادِاستان

نکته ۲۵ ـ ترکیب شورای نگهبان

شورای نگهبان ۱۲ عضو دارد: شش فقیه منصوب رهبری و شش حقوقدان که با معرفی رئیس قوه قضاییه و رأی مجلس انتخاب می‌شوند.

مستند: اصل ۹۱.

منبع: نکته ۲۸ از جزوه شبِ آزمون وکالت دادِاستان

اصول فقه

نکته ۲۶ ـ اصول لفظی با اصول عملی تفاوت بنیادی دارند.

اصول لفظی برای کشف مراد گوینده از الفاظ به کار می‌روند و نوعی کاشفیت عرفی از مراد دارند.

اما اصول عملی هنگامی استفاده می‌شوند که پس از بررسی ادله، حکم یا تکلیف واقعی روشن نشده باشد و لازم باشد وظیفه عملی شخص در وضعیت شک مشخص شود.

مثال آزمونی از دیدگاه دادِاستان: اگر درباره شمول واژه «همه» در یک ماده قانونی اختلاف وجود داشته باشد، ابتدا قواعد ظهور و عموم بررسی می‌شوند.

اما اگر هیچ دلیل معتبری درباره وجود یا بقای یک تکلیف در دست نباشد، ممکن است نوبت به برائت یا استصحاب برسد.

نکته ترکیبی: اصل حقیقت و اصل عموم از اصول لفظی‌اند؛ ولی برائت، احتیاط، تخییر و استصحاب در شمار اصول عملی قرار می‌گیرند.

دام آزمونی: اصول لفظی و اصول عملی هر دو برای رفع تردید استفاده می‌شوند، اما کارکرد و مبنای حجیت آن‌ها یکسان نیست.

مستند اصولی: حجیت ظهور، اصول لفظی و اصول عملیه.

منبع: نکته ۴ از جزوه شبِ آزمون وکالت دادِاستان

اصول فقه

نکته ۲۷ ـ مفهوم شرط یعنی انتفای حکم با انتفای شرط، نه صرفاً وجود کلمه «اگر».

اگر گوینده حکمی را به شرطی وابسته کند و از عبارت فهمیده شود که شرط در تحقق آن حکم نقش انحصاری دارد، جمله دارای مفهوم شرط خواهد بود.

مثال آزمونی: فرض کنید قانونی مقرر کند: «اگر متقاضی دارای شرایط قانونی باشد، مجوز صادر می‌شود.»

در صورت احراز ظهور جمله در وابستگی انحصاری حکم به این شرط، فقدان شرایط می‌تواند به معنای منتفی بودن حکم صدور مجوز از این جهت باشد.

نکته مهم: هر جمله شرطی الزامًا مفهوم مخالف ندارد.

اگر شرط صرفًا برای بیان تحقق موضوع آمده باشد، یا قرینه‌ای نشان دهد که حکم از راه دیگری نیز ممکن است تحقق پیدا کند، مفهوم مخالف قابل استناد نخواهد بود.

دام آزمونی: جمله‌ای که شرط آن فقط موضوع حکم را ایجاد می‌کند، لزومًا دارای مفهوم شرط نیست.

مستند اصولی: مفهوم شرط و شرایط حجیت آن؛ شرط محقق موضوع.

منبع: نکته ۱۳ از جزوه شبِ آزمون وکالت دادِستان

نکته ۲۸ ـ شک در مقتضی با شک در رافع تفاوت دارد.

در استصحاب، منشأ تردید درباره بقای وضعیت سابق اهمیت دارد.

شک در مقتضی زمانی است که نمی‌دانیم وضعیت سابق از ابتدا قابلیت ادامه یافتن تا زمان موردنظر را داشته است یا خیر.

شک در رافع زمانی است که وضعیت سابق قابلیت بقا داشته، اما تردید داریم عامل ازبین‌برنده‌ای آن را زایل کرده است یا نه.

مثال آزمونی اول: از ابتدا نمی‌دانیم یک وضعیت حقوقی یا شرعی تا چه زمانی قابلیت استمرار دارد. این تردید می‌تواند از نوع شک در مقتضی باشد.

مثال آزمونی دوم: از وجود یک عقد صحیح و مستمر اطمینان داریم، اما نمی‌دانیم فسخ معتبر آن واقع شده است یا خیر. این وضعیت نمونه‌ای از شک در وجود رافع است.

نکته مهم: درباره قلمرو حجیت استصحاب در شک در مقتضی و رافع، میان اصولیان اختلاف‌نظر وجود دارد. برخی آن را در هر دو جاری می‌دانند و برخی میان آن‌ها تفاوت می‌گذارند.

دام آزمونی: هر شک در بقای وضعیت گذشته، لزومًا شک در رافع نیست.

مستند اصولی: استصحاب؛ شک در مقتضی، شک در وجود رافع و شک در رافعیت موجود.

منبع: نکته ۲۲ از جزوه شبِ آزمون وکالت دادِستان

متون فقه

نکته ۲۹ ـ تعلیق اصل وکالت با تعلیق انجام موضوع وکالت تفاوت دارد.

عبارت کلیدی: «التنجیز» و «تعلیق متعلّق الوکالة»

در تحریرالوسیله، منّجز بودن اصل وکالت بنابر احتیاط شرط است؛ یعنی اصل ایجاد نمایندگی نباید به وقوع حادثه آینده وابسته شود. اما می‌توان وکالت را همین حالا ایجاد کرد و انجام کار مورد وکالت را به زمان یا شرطی در آینده موکول کرد.

مثال آزمونی: اگر شخص بگوید «اگر فردا برادرم آمد، از آن زمان وکیل من هستی»، اصل وکالت معلق شده است. ولی اگر بگوید «اکنون وکیل من هستی که اگر برادرم آمد، خانه‌ام را بفروشی»، تعلیق مربوط به انجام موضوع وکالت است.

دام آزمونی: کلمه «اگر» به‌تنهایی نشان‌دهنده نامعتبر بودن وکالت نیست؛ باید دید شرط به اصل وکالت تعلق گرفته یا به عمل وکیل.

مأخذ فقهی: تحریرالوسیله، کتاب الوکالة، مسئله ۱.

منبع: نکته ۲ از جزوه شبِ آزمون وکالت دادِستان

نکته ۳۰ ـ آیا وکیل می‌تواند مال موکل را به خودش بفروشد؟

عبارت کلیدی: «بیع السلعة من نفسه» و «أقواهما الأول»

اگر موکل صریحًا اختیار فروش به خود وکیل را داده باشد، اصل جواز چنین اقدامی در متن فقهی روشن است.

در تحریرالوسیله، درباره فرضی که وکالت در فروش یا خرید به‌صورت مطلق داده شده نیز نظر قوی‌تر، جواز معامله وکیل با خودش دانسته شده است.

مثال آزمونی: مالک، شخصی را به‌طور مطلق وکیل فروش کالایی می‌کند. سؤال می‌پرسد آیا وکیل از نظر منتخب نویسنده تحریرالوسیله می‌تواند خودش خریدار باشد؟ پاسخ در متن مورد بحث، جواز است.

دام آزمونی: وجود اختیار معامله با خود را با اختیار زیان رساندن به موکل یکی ندانید. همچنین برای پاسخ به سؤال متون فقه، باید نظر مؤلف متن مبنا را تشخیص دهید؛ حتی اگر مقررات حقوق موضوعه درباره رعایت غبطه موکل نکات تکمیلی داشته باشند.

مأخذ فقهی: تحریرالوسیله، کتاب الوکالة، مبحث حدود تصرف وکیل و معامله با خود.

منبع: نکته ۷ از جزوه شبِ آزمون وکالت دادِستان

سـتـنـت
DADESTAN

ویژه آزمون مرکز وکلای قوه قضائیه

دوره سرعت

۶۰ ساعت تدریس نکته و تست

کارگاه برنامه‌ریزی برای قبولی (به صورت هدیه)

۲ مرحله آزمون جامع + ۴ مرحله فایل سؤال و درسنامه

با تدریس اساتید صاحب سبک

۵ مرحله کارگاه علمی تخصصی

۵ مرحله کارگاه تحلیل سؤالات

۷ مرحله آمایش

عناوین درسی که در **دوره سرعت** تدریس می‌شود:

حقوق مدنی — ۸ ساعت تدریس
استاد محمد نکویی

متون فقه — ۲۰ ساعت تدریس
استاد محمدرضا مروارید

حقوق جزا — ۴ ساعت تدریس
استاد مجید قائمی‌زاده

آیین دادرسی کیفری — ۴ ساعت تدریس
استاد سیدحمید شاهچراغ

حقوق ثبت — ۱۳ ساعت تدریس
استاد مسعود باوری

حقوق تجارت — ۴ ساعت تدریس
استاد احمد حیدری

حقوق اساسی — ۳ ساعت تدریس
استاد مسعود باوری

آیین دادرسی مدنی — ۴ ساعت تدریس
استاد سیدمجید حسینی